

Schaapskudde Exloo in dienst van de gemeente

Roelof Hoving

Op zaterdag 1 oktober 1960 werd de kudde van Roelof Steenbergen officieel overgedragen aan gemeente Odoorn. De genodigden verzamelden zich om 15.00 uur bij het gemeentehuis. Men haalde de kudde op bij de schaapskooi van Steenbergen en vertrok daarna met hem naar de nieuwe schaapskooi. In hotel Bussemaker werd de aanwezigen vervolgens nog een kopje thee aangeboden. Aan deze feestelijke aangelegenheid ging echter veel vooraf.

In juni schrijft de *Noord-Ooster*: 'Dat nu het Ruinen is gelukt om de schaapskudde te behouden en nu in Havelte een poging tot oprichting van een kudde is geslaagd, is ook in Exloo een actie voor behoud van de schaapskudde op gang gekomen'. Exloo heeft altijd behoord tot de Drentse dorpen, die op het bezit van een schaapskudde konden bogen. In de tijd dat de gemeente de kudde van Steenbergen

De laatste keer dat Roelof Steenbergen met zijn kudde vertrekt uit zijn eigen kooi aan de Zuiderhoofdstraat. Samen met Harm Meringa is hij op weg naar de nieuwe schaapskooi aan de Hoofdstraat. (Gemeente-archief Borger-Odoorn)

overnam was de Drentse schapenstal aanzienlijk uitgedund. In die tijd waren er in Drenthe nog slechts enkele honderden schapen die gescheperd werden. In 1960 liepen daarvan in Exloo nog ruim vijftig. Om te voorkomen dat de kudde verkocht zou worden, omdat Steenbergen had aangekondigd de breikous en herdersstok neer te leggen, kwam burgemeester J. van Roijen met het plan de kudde over te nemen, uit te breiden en in de boerderij midden in het dorp te huisvesten. Voor dat plan moest eerst de raad akkoord gaan met een voorstel van burgemeester en wethouders en bovendien werd daarna de bevolking gevraagd geld te doneren.

Volgens gegevens telde Drenthe in 1863 meer dan 114.000 schapen, waarvan alleen al in de gemeente Odoorn ruim 6200 liepen. Weliswaar waren er toen ook in Valthe en Odoorn grote kudden, maar deze zijn al lange tijd verdwenen. Exloo telde altijd twee kudden. De ene van de familie Eding is in de jaren veertig van de vorige eeuw verdwenen. De kudde van Roelof Steenbergen bleef. (Bron: *De Schakel*, 24 augustus 1960)

Raadsvergadering juli 1960

In de notulen van de gemeenteraad van 29 juli 1960 lezen we het volgende: 'De voorzitter deelt mede, dat in een besloten zitting van de raad al eens is gesproken over het behoud van de schaapskudde te Exloo, welke gevaar liep te gaan verdwijnen in verband met de hoge ouderdom van de huidige scheper en bij gebrek aan een opvolger. Aanvankelijk was een opzet gemaakt voor 50 schapen, waarvan de exploitatie een tekort opleverde van naar schatting rond f. 2700,--. Vervolgens is in eerste instantie aan de inwoners van het dorp Exloo gevraagd jaarlijks bijdragen te willen verlenen in de exploitatie der kudde. Het resultaat daarvan leverde toe-

zeggingen op voor jaarlijkse bijdragen van in totaal ruim f. 900,--. Daarna is een soortgelijk verzoek gericht aan de overige inwoners der gemeente met het resultaat, dat nogmaals f. 600,-- aan jaarlijkse bijdragen is toegezegd, terwijl aangenomen wordt, dat dit laatste bedrag nog hoger wordt door nog te verwachten bijdragen. Tenslotte zijn nog enkele incidentele giften toegezegd c.q. ontvangen en wel tot een bedrag van f. 168,--. Vervolgens is een andere exploitatieopzet gemaakt voor 100 schapen, waardoor een gunstiger exploitatie mogelijk wordt (zie kader blz 5).

De schaapskooi is gedacht in de bijschuur van de aan de gemeente in eigendom toebehorende, tegenover het gemeentehuis staande boerderij. Een gedeelte van deze schuur kan door een betrekkelijk laag bedrag geschikt gemaakt worden voor het onderhavige doel, waardoor een oppervlakte wordt verkregen van 11.00 x 6.50 meter, is rond 80 m², voldoende voor 100 schapen.

Spreker geeft vervolgens nog een voorbeeld van ter zake van het streven tot behoud der schaapskudde ontvangen reacties en wijst nog op de gunstige plaats der schaapskooi middenin het dorp tegenover

Burgemeester Johan van Roijen. Hij was burgemeester van 1938 tot juni 1943. Na de oorlog keerde hij terug op zijn post en beëindigde zijn carrière in 1964. Deze foto is van 1960. (Gemeentearchief Borger-Odoorn)

Uitgaven:	
Bezoldiging	f. 4.275,--
Inrichting schaapskooi (7% van f.750,-- voor rente en afschrijving)	f. 50,--
Krachtvoer	f. 100,--
Hooiwinning	f. 200,--
Stro (100 pak à 50 kg. = 5000 kg, à f. 50,-- per 1000 kg)	f. 250,--
Bestrijdingsmiddelen	f. 80,--
	f. 4.955,--
Inkomsten:	
Verkoop lammeren en schapen (70 stuks ad. f.30,--)	f. 2.100,--
Wol (100 schapen à f. 4,--)	f. 400,--
Mest (100 m ³ à f. 6,--)	f. 600,--
	f. 3.100,--
Nadelig saldo	f. 1.855,--

het gemeentehuis, waardoor het oude en het nieuwe Drenthe wel zeer karakteristiek tegenover elkaar worden geplaatst. In verband met het vorenstaande stellen burgmeester en wethouders voor een krediet van f. 4000,-- beschikbaar te stellen voor overname van de schaapskudde te Exloo en uitbreiding daarvan tot rond 100 schapen en daarboven een eventueel nadelig saldo op de exploitatie voor rekening der gemeente te nemen en voorts nog een krediet van f. 750,-- beschikbaar

te stellen voor de inrichting van de schaapskooi.

Na een korte discussie, wordt zonder hoofdelijke stemming besloten conform het voorstel.

De voorzitter meldt nog wel zijn gedachten te laten gaan over de mogelijkheden tot het weer invoeren van het schaapscheren en -wassen als jaarlijks evenement.

Nadien wekt de voorzitter de raadsleden op, die nog geen jaarlijkse bijdrage heb-

De boerderij, midden jaren vijftig, aan de Hoofdstraat met rechts de schuur, die later als schaapskooi in gebruik werd genomen. Voor op de foto de fraaie bushalte. (Gemeente-archief Borger-Odoorn)

ben toegezegd, dit alsnog te doen. Kijkend naar de lijsten met toegezegde bijdragen in 1960 zien we dat in Exloo veelal f. 1,- of f. 2,50 wordt toegezegd. Maar ook wordt door verschillende inwoners tien gulden bijgedragen. Burgemeester Van Roijen, veearts Conrad Holzauer en Otto Wichers staan elk genoteerd voor f. 25,-, maar ook buiten Exloo en buiten de gemeente worden flinke bedragen toegezegd door particulieren en bedrijven. Ruim vijf jaar later is de totale bijdrage van particulieren al opgelopen tot ruim f. 2.100,-. Voor 1969-1970 zijn de toezeggingen echter een stuk minder. De gemeente ontving toen nog geen duizend gulden.

Toestemming van de provincie

Vervolgens doen burgemeester en wethouders op 30 juli aan Gedeputeerde Staten per brief het verzoek om in te stemmen met het voorstel. In die brief wordt vermeld dat van de bevolking een jaarlijkse bijdrage te verwachten is van f. 1.500,-.

Op 12 augustus 1960 schrijft het college

van Gedeputeerde Staten: 'De door u gevraagde machtiging inzake nevenvermeld ontwerp wordt u bij deze verleend, terwijl geen bezwaar bestaat tegen het voor rekening van uw gemeente nemen van een eventueel nadelig saldo van de exploitatie van de schaapskudde, nu dit saldo door medewerking van particuliere zijde zo laag mogelijk wordt gehouden.'

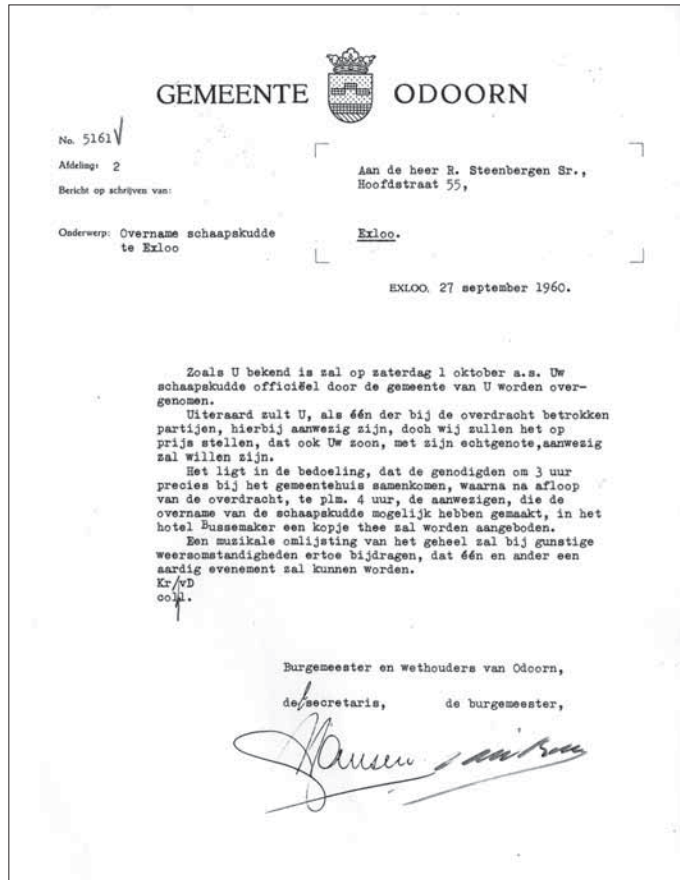
Uitbreiding kudde

Halverwege september 1960 plaatste het gemeentebestuur in de *Emmer* - en in de *Coevorder Courant* de volgende advertentie: *Het gemeentebestuur van Odoorn vraagt ter aanvulling van de over te nemen schaapskudde te Exloo een aantal fokooien (enters of overjarige schapen) te koop (Schoonebeker ras). Aanbiedingen te richten tot Harm Rengers, scheper te Valthe, Vlintweg 1 of telefonisch gemeentehuis Exloo 0591-9031.*

Of de advertentie veel heeft opgeleverd geeft het dossier niet prijs. Wel gaat een week, nadat de advertentie is geplaatst, een brief van burgemeester Van Roijen naar de Ruiner schaapherder W. Hui-

*De aankomst van de schapen uit Ruinen.
(Gemeentearchief Borger-Odoorn)*

De uitnodiging van de gemeente Odoorn aan scheper Roelof Steenbergen.

zing. Uit die brief blijkt niet alleen dat Harm Rengers een neef van de herder uit Ruinen is, maar ook dat de gemeente een twintigtal enterweers koopt tegen de prijs van f. 30,- per stuk. Ook was al eerder telefonisch afgesproken dat ook twee rammen en een weer waren gekocht.¹ De totale koopsom bedroeg f. 720,- Afgesproken wordt dat op zaterdag 1 oktober om 13.00 uur een vrachtwagen in Ruinen zal zijn om de schapen op te halen. Harm Rengers zal daar bij zijn, aldus de burgemeester. Huizing wordt ook uitgenodigd bij de festiviteiten aanwezig te zijn. Gevraagd wordt of hij evenals zijn collega's uit Elp en Westerbork, te weten De Wit en Noordhuis, in compleet scheperskostuum komt. Ook van hun kudden was een aantal schapen gekocht.

Overdracht

Reeds lang voor drie uur, de vastgestelde tijd voor de officiële overname, hadden zich op de brink in Exloo velen verzameld om toch maar niets van het historisch moment te missen. Tegen drie uur gingen jong en oud naar de oude schaapskooi van de oude scheper Roelof Steenbergen, voorafgegaan door muziekvereniging TAV.

Steenbergen ging die dag nog eenmaal met zijn kudde over de straat naar de brink. Onder zijn supervisie werden hier de dieren bewaakt door een aantal schepers uit andere delen van Drenthe. De schaapskudde kreeg bij de overdracht tegelijk een uitbreiding. Op de brink stond een vrachtwagen met 28 schapen. Daarvan waren er 23 afkomstig van de Ruiner kudde en vijf van die van Westerbork. Ze werden direct bij de oude kudde gevoegd. Ook Harm Rengers stond voor de kooi. Vervolgens hield burgemeester Van Roijen een toespraak, die hieronder is afgedrukt. Hij bracht onder meer nog eens naar voren waarom de kudde door het gemeentebestuur moest worden overgenomen en wat de consequenties daarvan zijn geweest. Scheper Roelof Steenbergen werd bedankt voor al het werk dat hij aan de schapen had besteed. Burgemeester Van Roijen bood hem een flinke kist met sigaren aan. Tijdens de overdracht werd nog het woord gevoerd door W. Prakken, de voorzitter van de plaatselijke VVV, die een herdersstaf en twee schaapsbellen overhandigde aan de burgemeester. Hij wees vooral op het grote belang, dat de kudde heeft voor het toerisme in de gemeente Odoorn. Harm Rengers kreeg op zijn beurt uit handen van de burgemeester de schepersuitrusting. Wethouder K.H. Hartman bood tot slot namens de raad en personeel, een ram aan. Deze zou, aldus de wethouder, binnenkort aan de kudde worden toegevoegd. Nadat de schoolkinderen enige liederen, waaronder 'Op de grote stille

De overdracht van de kudde. Burgemeester Johan van Roijen spreekt de vele belangstellenden toe. (Gemeente-archief Borger-Odoorn)

heide', hadden gezongen, muziekvereniging TAV vrolijke noten over de brink had laten klinken en het bordje 'Schaapskooi' aan de muur was bevestigd, ging het gezelschap naar hotel Bussemaker (Zie ook hierna het artikel uit het *Nieuwsblad van het Noorden*, 3 oktober 1960).

Toespraak burgemeester Van Roijen
 'Geachte aanwezigen. Het is mij een groot voorrecht namens het gemeentebestuur U hartelijk welkom te heten, ter gelegenheid van de overname van de schaapskudde.

Hoewel de weersomstandigheden weliswaar gunstiger hadden kunnen zijn en een zonnetje dit festijn nog meer aspect zou hebben gegeven, prijzen wij ons al lang gelukkig met dit milde weer zonder regen.

Dat zo velen zijn gekomen om van deze gebeurtenis getuige te willen zijn, vindt zijn oorzaak in de omstandigheid dat dit een uniek feit is, wat niet dikwijls in iemands leven valt te beleven.

De vraag kan hier worden gesteld, door welke omstandigheid wij hier tezamen zijn gekomen.

Het antwoord op deze vraag kan kort maar krachtig zijn: Door de gemeenschapszin van onze ingezetenen, die voor het grootste deel goed begrip hebben

kunnen opbrengen voor het behoud van de schaapskudde die men elke dag het dorp kon zien uittrekken en weer zien binnenkomen.

En wanneer men daar niet steeds het nodige oog voor heeft gehad, dan is men in gezelschap van vreemdelingen of familie van buiten er wel terdege op geattendeerd, dat het bezit van zo'n kudde schapen een rijk bezit is, waar velen afgunstig op waren.

Maar ieder dorpling kon weten dat de tijd wel eens snel kon aanbreken, dat scheper Roelof Steenbergen wegens zijn bijna tachtigjarige leeftijd, zijn beroep eensklaps zou moeten neerleggen en geen opvolger bezittend, de kudde de volgende dag zou zijn opgeruimd.

Een toevallige samenloop van gunstige factoren heeft het mogelijk gemaakt dat wij gezamenlijk het ogenblik beleven, dat deze particuliere kudde vanmiddag eigendom van de gemeente Odoorn zal worden en met vrijwillige jaarlijkse bijdragen van de inwoners van ons dorp als eerste aanloop tot dit mooie resultaat heeft geleid.

Bij mijn komst in het jaar 1938 trof ik hier een niet fraai en ondoelmatig gemeentehuis met weinig zon voor het personeel, enkel voor de secretaris en mij hierop een uitzondering.

Voor de veurdeur met een smalle rijweg

er tussen een transformatorstation, terwijl het hekwerk van de tuin van deze boerderij tot bij het midden van een plantsoentje stond.

Een contact met de heer Zegering Hadders leidde tot het resultaat dat deze bereid bleek gratis een belangrijke strook voortuin aan de gemeente af te staan onder voorwaarde dat de gemeente een behoorlijk hek plaatste en in de toekomst netjes had te onderhouden.

Transformatorstation opgeruimd achter het oude gemeentehuis, een verademing gelijk.

In het jaar 1952 leidde het gesprek tussen de heer Zegering Hadders en mij tot een aanbod tot aankoop van deze boerderij met boschhof waar wij ons thans bevinden, maar toen in gebruik bij de huurder en dienende als opslag van mest, ingekuuld voer en opslag van alle mogelijke materialen.

De koop werd aangegaan onder voorwaarde dat de boer mee moest worden overgenomen en ieder die Koop kent, begrijpt dat dit geen bezwaar kon hebben. Na beëindiging van lopende huurperiode

heeft de gemeente met Koop, die hiervan niet beter werd, in tegendeel, een nieuwe huurovereenkomst aangegaan, waarbij het brinkje in gemeentehanden overging, gescheiden door een hek.

Met naoorlogsche woningbouw aan de Hofakkersweg bleek dit goed gezien, want hierdoor kreeg men doorloop naar de hoofdweg en snelle bereikbaarheid van de bushalte, met daarnaast een veel fraaier aanzien van het gehele dorp.

In 1943 is het gemeentehuis zoals u bekend, door de illegaliteit in brand gestoken, helaas met meerdere slachtoffers.

In 1958 kregen wij het nieuwe raadhuis op mooie afstand van de weg, daarna garagecomplex annex badhuis, veearts-woning, postkantoor naar het centrum en zo kwam Jan in de broek. Door markengenoten in staat gesteld deze bushalte te bouwen, een sieraad en grote aanwinst voor het dorp.

Geachte aanwezigen. Iedere keer opnieuw werd mijn oog prettig getroffen bij de aanblik van de schaapskudde en dikwijls heb ik een praatje met scheper Roelf gemaakt of hem de stuipen op het lijf

Roelf Steenbergen ontvangt een grote doos sigaren van burgemeester Van Roijen. (Gemeente-archief Borger-Odoorn)

gejaagd, wanneer ik met grote snelheid per auto kwam aangereden, zodat hij meende ternauwernood de schapen van de weg te kunnen krijgen, maar mij tijdig zag stoppen, of met hem opliep om de schapen in de kooi te brengen.

Zo af en toe stond ik er bij stil dat deze schaapskudde binnen afzienbare tijd van het toneel zou gaan verdwijnen, geen raad wetend hoe dit te kunnen voorkomen, want zoon Geert nam wel eens een dagje waar voor vader Roelf, maar wilde het beroep en de traditie van scheper niet doorzetten.

Gelukkig voor ons dorp bleef onze scheper vitaal en was in de loop der vele jaren zo onafscheidelijk met zijn kudde verbonden, dat hij er geen afstand van kon doen.

Ik had evenwel goed begrip dat aan alles eenmaal een einde komt en waar de scheper van lieverlee 80 jaren oud is, werd het risico, ook vanwege het steeds toenemend verkeer steeds groter dat het einde spoedig in zicht dreigde te komen.

Maar bij alle overdenking helaas geen oplossing voor dit probleem, totdat onze voorwerker van de gemeentelijke bebosning uit een groot aantal sollicitanten werd benoemd tot scheper in het Gooische Natuurreservaat, ingaande 1 Januari 1959. Midden mei van dat jaar, het gemeente-

bestuur had nog niet in deze vacature weer voorzien, want een mannetje met zoveel hart en zorg voor het gemeentebos waren evenmin voor het oprapen, kwam hij bij mij volgens afspraak van eerder om mij zijn ervaringen als scheper in Laren mede te delen.

Het bleek mij al schielijk dat het beroep aldaar niet geheel aan zijn verwachtingen had beantwoord en op mijn vraag of hij wel terug wilde, ook zonder aanbod van een woning, accepteerde hij dit na een paar dagen overdenking.

Hij kwam terug per 1 september en vatte zijn oude beroep weer op, eerst wat onwennig, maar alras wendde dit weer. In Laren regelmatig met een ieder aan de praat en hier een hele dag in het bos zonder een sterveling te ontmoeten.

Het afgelopen voorjaar Rengers gepolst over zijn bereidheid tot combinatie van functies van voorwerker en halve dagen scheper en zo waar gevoelde hij hiervoor.

Veel problemen en moeilijkheden waren nog te overwinnen, maar na de raad dezer gemeente in besloten (zitting red.) te hebben gepolst over overname van deze schaapskudde, greep ik de gelegenheid aan tijdens het bevrijdingsfeest gevierd op het gemeentelijk garagecomplex om

Roelof Steenberg: "Ik bin bliede dat de burgemeester de scholders er under zet hef." (Gemeentearchief Borger-Odoorn)

Harm Rengers met de kudde op de heide. (Collectie H. Geerts)

aan het einde der bijeenkomst toen een ieder zich opmaakte naar huis te gaan een prevelement over de schaapskudde te houden, met als uiteindelijke vraag aan de 350 feestvierenden of zij bereid waren tot wederopzegging toe een jaarlijkse bijdrage in het tekort voor hun rekening te nemen.

Geen der aanwezigen verklaarde zich daartegen. Snel een aantal inwoners uitgenodigd voor het vormen van een tijde-

lijke commissie. Van de 50 genodigden kwam er plusminus de helft, maar deze kern bleek bereid na nog enige schriftelijke voorlichting, ieder een bepaalde buurt af te werken.

In een week werd het verrassend resultaat van f. 900,-- geboekt.

Dit gaf de burger moed: Een verrassend resultaat. Snel de actie vervolgd per lijfblad De Schakel, denkend de rest komt wel uit de gemeente.

Maar nee, zulks bleek helaas niet 't geval. Met uitzondering van wier namen ik als men mij 's nachts wakker maakt uit het hoofd kan opzeggen, deed het overige deel van de gemeente niet mee.

De industrieën en bedrijven van binnen en buiten de gemeente hebben echter de helpende hand geboden en zo is het mogen gelukken het exploitatietekort gedekt te krijgen, waarvoor ik een ieder die hieraan heeft meegewerkt buitengewoon dank en erkentelijkheid breng namens het gemeentebestuur, dat terdege beseft wat dit bezit voor de gemeente en met name voor het dorp Exloo voor de toekomst betekent.

Waren wij hiermee een eind op de goede weg, restte nog een belangrijk punt: De schaapskooi.

Ik kan hier niet anders verklaren dat de onderhandelingen met onze huurboer

De opening van het Schapeninformatiecentrum was op 30 mei 1990. Gedeputeerde Dineke van As wordt na de opening geïnformeerd door Elzo Hofman (van het ontwerpbureau In Ontwerp uit Assen) V.l.n.r.: wethouder Jan Willem Kuipers, voorlichter Roelof Hoving, wethouder Bé Trip (achter mevrouw Van As). Rechts van de gedeputeerde wethouder Geert van Delden. (Gemeentearchief Borger-Odoorn)

Koop Oosting bijzondere vlot en prettig zijn verlopen.

Wij pasten elkander precies. Hij wilde graag de boerderij opgeknapt zien, met ouderwetse, gans uit de tijd zijnde stallen, de gemeente moest de schaapskooi ter beschikking hebben.

En zo hebben wij zonder moeilijkheden een oplossing gevonden waarmee beide partijen gediend waren.

En zo kunt u geachte aanwezigen het resultaat van een en ander hedenmiddag aanschouwen.

De spectaculaire ligging van deze schaapskooi, haar volgens schapenbegrip riante woning, dit boschhofje, kortom een ieder is tevreden met de gevonden oplossing en het thans bereikte resultaat.' Zo beëindigde burgemeester Van Roijen zijn toespraak.

(De toespraak van de burgemeester is nagenoeg ongewijzigd overgenomen. red.)

Na 1960

Natuurlijk gebeurde er na deze overdracht nog meer. De kudde kreeg na Harm Rengers, nog drie andere herders. Eerst Geert Steenbergen. Hij was de zoon van Roelof Steenbergen. Geert is waarschijnlijk het meest bekend geworden van de Steenbergens. Op vele Exloër ansichtkaarten prijkte hij. Zelfs is hij te zien met het opschrift 'Groeten van de Veluwe'. Geert Steenbergen stopte op 1 januari 1976 en werd opgevolgd door Jan Eding. In 1986 volgde Tienus Kaspers Jan Eding op. Over de overname van de Larense kudde en de verbouwing van de kooi in 1962 leest u verderop meer. In 1985 is de kooi voorzien van een rieten dak. In dat jaar kwamen het woonhuis en het schuurgedeelte vrij en op dat moment werd nagedacht om in het schuurgedeelte een informatiecentrum te vestigen. Vijf jaar later, op 30 mei 1990 werd in de boerderij naast de kooi het Schapen-informatiecentrum geopend. Hier wordt

Dienstjaar 1960.	
Overname schaapskooi. Geraamd f. 4000.--	
Uitgaven:	
Eggen's verteringen en bijdrage muziek	f. 288.20
ten Kate Emmen advertentie	" 9.90
Vogelsang kosten omroep	" 25.00
Bolk, vervoer schapen	" 71.--
Reurink, aankoop hond	" 12.--
Rengers, aankoop hond	" 30.--
Folkers Groningen, foto's	" 68.--
Ploeger, Wildervank, foto's	" 38.--
Noord-Ooster, advertiekosten	" 2.30
M.V. ten Kate, Emmen, advertentiekosten	" 2.--
Hasewinkel, advertentiekosten	" 4.80
Huizing, Ruinen, schapen	" 720.--
Noordhuis, Westerberk, schapen	" 225.--
Steenbergen, Exloo, schapen	" 1820.--
G. de Wit, Elp, hond	" 30.--
Grootjans, flikken	" 3.25
Oltrop, kleding	" 123.--
Drukkerij	" 11.70
	<u>f. 3484.15</u>
Stichting schaapskooi. Geraamd f. 750.--	
Uitgaven:	
arbeidslonen	f. 387.75
J. Geertsma, Exloo, ankers	" 7.80
idem	" 20.30
timmerlieden	" 877.17
schilders, bord-letters	" 9.92
J. Geertsma, Exloo, 2 everslagen	" 10.45
autotractie	" 16.90
Geertsma, aanleg electriciteit	" 102.91
	<u>" 1433.20</u>
Onderhoud boerderij. Geraamd f. 1600.--	
Uitgaven:	
B. Ziengs en Zn., plank	f. 9.78
timmerlieden	" 1349.82
schilderwerk	" 350.--
	<u>f. 1709.60</u>
Verbetering boerderij. Geraamd f. 4285.--	
Uitgaven:	
J. Timmer, Groningen, sanrechtblad	f. 59.50
lonen	" 117.50
Emmer Houthandel, juffers	" 46.50
B. Ziengs en Zn., Exloo	" 4.--
H. Tibbe, Odoorn, dak	" 13.10
timmerlieden	" 1204.37
schilders	" 64.06
stalputje	" 16.15
schilders	" 427.08
drandglas	" 64.91
timmerlieden	" 1365.53
timmerlieden	" 560.56
stalpaalkrammen	" 28.46
waterleiding	" 1128.63
	<u>f. 5464.33</u>

De kosten van de overname van de kudde en de verbouwing van de schaapskooi in het dienstjaar 1960.

Exloo hield z'n schaapskudde

Dank zij warm gemaakte bevolking

(Van onze redacteur te Stadskanaal)
Exloo-schaapskudde, schaapskudde-Exloo. Dit heeft burgemeester J. van Royen de laatste maanden voortdurend bezig gehouden. Steeds maar weer kwamen de schapen om de hoek kijken. Zaterdagmiddag heeft echter de gemeente Odoorn de kudde overgenomen en de schapen blijven daarvoor Exloo.

Sinds mensenheugenis heeft Exloo schaapskudden gekend. In het begin van deze eeuw telden deze tezamen meer dan 3000 schapen. Tot 1946 had Exloo nog twee kudden. De nu 89-jarige Eding vond het toen welletjes en verkocht zijn kudde aan iemand in Drachten. De 79-jarige scheper Roelf Steenbergen bleef, maar vond verleden jaar ook zo langzamerhand de tijd gekomen er mee te stoppen. Hij verkocht zestien dieren aan de schaapskudden in Ruinen. De schaapskudde van Exloo was in gevaar.

De oude herder R. Steenbergen met zijn kudde voor de oude schaapskooi.

Garant

De eerste burger van Odoorn, zag voor Exloo de belangrijkheid van deze schaapskudde, ook voor het toerisme. De heer Van Royen wist de bevolking voor deze gedachte warm te maken. Een gemeentebestuur kan nu eenmaal niet zo maar een schaapskudde onderhouden, maar de bevolking van Exloo stelde zich garant voor het jaarlijks onderhoud.

Harm Rengers, voorman in de bossen, kenner van schapen — hij was enkele jaren scheper in Laren N.H. —, werd bereid gevonden als scheper op te treden.

Zaterdagmiddag had de overdracht plaats en voor deze gebeurtenis was heel het dorp uitgelopen. Met de boerenkapel Tot Aller Vermaak voorop „marcheerden” de schapen voor de laatste maal onder leiding van scheper Steenbergen door het dorp naar hun nieuwe „woonplaats”, de fraai ingerichte schaapskooi in de gemeenteboulevard op de eeuwenoude Brink.

De burgemeester sprak hier gepaste dankwoorden. Scheper Roelf Steenbergen vond het prettig zei hij, dat de burgemeester „de scholders eronder zet had”.

Namens een aantal plaatselijke verenigingen bood de voorzitter van V.V.V., de heer W. Prakken, een complete schepersuitrusting aan. Wethouder K. H. Hartman liet weten dat de

meentepersoneel een Drentse ram hadden aangekocht. Die moet wel van bijzondere klasse zijn, want hij kon niet in een vrachtauto vervoerd worden. Deze week zal hij per personen auto zijn intocht in Exloo doen.

De woorden van de heer Hartman werden gevolgd door het toepasselijke lied „Op de grote stille heide”, dat de schoolkinderen zongen.

Twintig schapen, aangekocht van de kudde te Ruinen en vijf van de kudde te Westerbork, werden daarna bij de 39 van Steenbergen gevoegd. De kudde van Exloo, 44 Schonebekers en 20 Drentse schapen, betrok haar nieuwe onderkomen, nadat Harm Rengers en Roelf Steenbergen gezamenlijk het bord „Schaapskooi” hadden aangebracht.

Wat?

Wat zijn nu Drentse en wat zijn Schonebeker schapen?
We hebben het de 89-jarige oudscheper Eding in Exloo gevraagd.
Hier dan zijn antwoord:
Drentse schapen zijn klein, stevig van stuk, hebben hoorns en zijn tevreden met wat heide als voedsel.
De Schonebekers zijn forser, hebben geen hoorns en hebben het nu niet direct voorzien op heide als voedsel; ze prefereren gras.

de bezoeker onder andere geïnformeerd over de geschiedenis van het schaap, de ontwikkeling van schapenrassen, de betekenis van de schapenhouderij, de producten van het schaap, over het Odoornse schapenpark en de relatie van de kudde met het mooie Molenveld. Het gratis toegankelijke informatiecentrum trekt elk jaar duizenden bezoekers. In 2005 werd de 500.000e bezoeker verwelkomd.

Op 1 augustus 1994 werd het beheer van de gemeentelijke Exloër kudde overgedragen aan de stichting schaapskudde Exloo.

Noot

1 Enterweer of weer is een éénjarige gecastreerde ram.

Artikel over de overdracht van de kudde (Nieuwsblad van het Noorden, 3 oktober 1960)